

Current Periodic Plan

(चालु आवधिक योजना)

—Deba Raj Luitel

- ❖ विश्वमा योजनाबद्ध विकासको शुरुवात गर्ने पहिलो राष्ट्र रूस हो । सन् 1928 मा पापतिलेका नामबाट रूसमा संचालित भएको,
- ❖ नेपालमा राणाकालमा जुद्ध शमशेरले घोषित 20 वर्षे योजना घोषणामा मात्र सिमित भयो र अन्य प्रयासहरूले पनि सफलता पाउन सकेनन् ।
- ❖ प्रधानमन्त्री टंक प्रसाद आचार्यको पालामा वि.स. 2013 देखि नेपालमा योजनाबद्ध आर्थिक विकासको क्रम शुरु भयो ।
- ❖ नेपालमा हालसम्म पञ्च वर्षीय र त्रिवर्षीय गरी जम्मा 14 वटा योजनाबद्ध विकासका सम्पन्न भए भने १५ औं योजना आ.व. २०७६/७७-२०८०/८१ को आधारपत्र आइसेको छ ।
- ❖ दोस्रो, 11, 12, 13 र 14 औं त्रिवर्षीय हुन् भने बाँकि 9 सबै पञ्च वर्षीय हुन् । 2018 र 2046 को राजनैतिक परिवर्तनको कारण दुईपटक योजना विहिन (Plan holiday) रहे ।
- ❖ नेपालमा योजना विहिन वर्ष (Plan Holiday)का रूपमा कुन कुन वर्ष रहे ? -वि.स २०१८, २०४७ र २०४८
- ❖ योजनाबद्ध विकासलाई कुन सिद्धान्तमा आधारित विकास मानिन्छ ? - सरकार नियन्त्रित विकास
- ❖ Plan Holiday भन्नाले के बुझिन्छ ? - योजना विहिन वर्ष
- ❖ योजना आयोगको स्थापना कहिले भयो ? - वि.स २०१३
- ❖ योजना आयोगलाई कहिले राष्ट्रिय योजना परिषद बनाइयो ? -वि.स २०१७ मा
- ❖ राष्ट्रिय योजना परिषदलाई कहिले राष्ट्रिय योजना आयोग बनाइयो ? -वि.स २०२५
- ❖ देशव्यापी जनगणना र पहिलो कृषि गणना कुन योजना अवधिमा भएका उल्लेख्य कार्य हुन् ? - दोस्रो योजना
- ❖ नेपालमा कुन आवधिक योजना देखि प्रादेशिक विकासको अवधारणा सुरु भयो ? - पाँचौ
- ❖ नेपालमा कुन आवधिक योजना देखि निम्नतम आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने उद्देश्य राखियो ? - छैटौं
- ❖ नेपालमा कुन आवधिक योजनादेखि सार्वजनिक संस्थानलाई निजिकरण गर्ने कार्य सुरु भयो ? - छैटौं
- ❖ नवौं योजनाको सर्वोपरि उद्देश्य के रहेको थियो ? - गरिवि निवारण गर्ने
- ❖ दशौं योजनाको प्रमुख उद्देश्य के रहेको थियो ? - गरिवि निवारण गर्ने
- ❖ नवौं र दशौं योजनामा दोहोरिएको एकमात्र उद्देश्य के थियो ? - गरिवि निवारण गर्ने
- ❖ राष्ट्रिय योजना आयोग मातहत रहने एकमात्र विभाग कुन हो ? - केन्द्रिय तथ्याडक विभाग
- ❖ राष्ट्रिय योजना आयोगको अध्यक्ष को हुन्छ ? - प्रधानमन्त्री
- ❖ कुन योजनादेखि संस्थान निजिकरण सुरु भयो ? - छैटौं योजना
- ❖ सर्वप्रथम निजिकरण गरिएको संस्थान कुन हो ? - वाँसवारी छाला जुत्ता कारखाना
- ❖ नेपालमा कहिलेवाट वैदेशिक सहायता लिन थालियो ? - सन् २०५१ वाट
- ❖ वैदेशिक सहयोगको शुरुवात: सन् १९५१ अमेरिका Point Four Program अन्तर्गत यु एस डि २२००० अनुदान सहयोग ।
- ❖ नेपालले वैदेशिक ऋण लिन सुरु कहिलेवाट गरेको हो ? - प्रथम पञ्चवर्षीय योजनादेखि ।
- ❖ नेपाल विकास मन्त्रको गठन कहिले भएको हो ? - सन् २००० अप्रिल
- ❖ नेपाललाई सबैभन्दा बढी सहयोग दिने देश कुन हो ? - जापान
- ❖ नेपालले कुन योजनादेखि वैदेशिक अनुदान/ऋण सहयोग प्राप्त गर्यो ? - पहिलो पञ्चवर्षीय योजनादेखि
- ❖ नेपालले कुन योजनादेखि विदेश लगानीलाई औद्योगिक विकासको एउटा सवल रणनीतिको रूपमा स्वीकार गर्यो ? - छैटौं योजना

कुन योजनामा के ?

योजना	सुरु भएका व्यवस्था/ कार्यक्रम/विशेषता
पहिलो	२०१३/१४-२०१७/१८
२०१८/१९	वैदेशिक ऋण/अनुदान प्राप्त गर्न सुरु, Plan Holiday
दोस्रो	२०१९/२०-२०२१/२२
तेश्रो	उद्योग र कृषि कर्जाको सुरुवात, खर्चका दृष्टिले सफल, वैदेशिक ऋण लिन सुरु, कृषि गणनाको सुरुवात, खासै उपलब्धी नभएकाले Preparatory Plan भनिन्छ । Numerical Target राख्न सुरु गरिएको, प्राथमिक क्षेत्र निर्धारण भएको, अर्थतन्त्रलाई तीन भागमा

	२०२२/२३-२०२६/२७	विभाजन गरिएको, जनसंख्याको विषयलाई समेटिएको, व्यापार विविधिकरण गरिएको, राष्ट्रिय आयलाई दोब्बर पार्ने लक्ष्य लिएको , सामाजिक असमानताको अन्त्य गर्ने उद्देश्य लिएको,
चौथो	२०२७/२८-२०३१/३२	वैदेशिक लगानी , क्षेत्रगत विकास, शोषण रहित समाज सिर्जनाको आधार तय गर्ने उद्देश्य लिएको,
पाँचौं	२०३२/३३-२०३६/३७	प्रादेशिक विकासको अवधारणा, सन्तुलित विकास, आधारभूत विकासको अवधारणा , न्यूनतम र अधिकतम लक्ष्य तोकिएको, साना सहर विकास गरी वसाईसराई गर्ने, स्वास्थ्य सम्बन्धि विषय, आर्थिक वृद्धिदरको व्यवस्था गरिएको ।
छैटौं	२०३७/४३-२०४१/४२	विकेन्द्रिकरणको अवधारणा, सार्वजनिक संस्थानको निजीकरण गर्न थालनी, वातावरण संरक्षण तथा भू संरक्षण नीति, पर्यापर्यटन (Eco Tourism) को अवधारणा, लक्ष्य भन्दा वढी आर्थिक वृद्धि भएको, न्यूनतम आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने उद्देश्य, महिला विकासका विषयलाई विकास योजनामा समावेश गर्ने परिपाटीको प्रारम्भ , औद्योगिक विकासको एउटा सफल रणनीतिको रूपमा स्वीकार
सातौं	२०४२/४३-२०४६/४७	EIA (Environment Impact Assessment) को थालनी
	२०४७/४८ - २०४८/४९	Plan Holiday
आठौं	२०४९/५०-२०५३/५४	दिगो विकास, सुख्खा बन्दरगाह, आर्थिक उदारीकरण, आर्थिक सुशासन, असन्तुलन हटाउने, गरिबी निवारण शब्दको प्रयोग , जनसंख्या वृद्धिलाई नियन्त्रण गर्ने Bottom Up Planning Approach
नवौं	२०५४/५५-२०५८/५९	गरिवी निवारण प्रमुख उद्देश्य, विकासमा लैंगिक मुलप्रवाहिकरण, लैङ्गिक समानता र सशक्तीकरण नीति, २० वर्षे दीर्घकालिन अवधारणा, दीर्घकालिन कृषि योजना कार्यान्वयन, दीर्घकालिन सोच तथा दीर्घकालिन रणनीति तय
दशौं	२०५९/६०-२०६३/६४	गरिबी निवारणको रणनीतिक दस्तावेज तयार (PRSP=Poverty Reduction Strategy Papers) सुशासनको अवधारणा,
एघारौं	२०६४/६५-२०६६/६७	विद्युतीय शासन , समृद्ध आधुनिक र न्यायपूर्ण नेपाल निर्माण
बाहौं	२०६७/६८-२०६९/७०	दुई दशकभित्र नेपाललाई विकासशील राष्ट्रमा रूपान्तरण गरी समृद्ध, शान्त
तेह्रौं	२०७०/७१-२०७२/७३	वि.स.२०७९ भित्र नेपाललाई विकासशील राष्ट्रमा स्तरउन्नति गर्ने
चौधौं	२०७३/७४-२०७५/७६	स्वाधिन, समुन्नत तथा समाजवाद उन्मुख राष्ट्रिय अर्थतन्त्र एवं समृद्ध नेपाली
पन्ध्रौं	२०७६/७७-२०८०/११	समृद्ध नेपाल, सुखि नेपाली

चालु १५ औ योजना (आ.व. २०७६/७७-८०/८१)

- ❖ वि.स. २०८७ (सन् २०३०) सम्ममा दिगो विकास लक्ष्यहरु हाँसिल गर्नुपर्ने (जम्मा लक्ष्य १७ वाटा रहेका)
- ❖ दिगो विकासको लक्ष्य UNO महासभाले सन् २०१५ को सेप्टेम्बरमा घोषणा भएको हो ।
- ❖ दिगो विकासका लक्ष्यहरु कतिवटा रहेका छन् ?
- ❖ दिगो विकासका परिणात्मक लक्ष्यहरु कतिवटा रहेका छन् ?
- ❖ दिगो विकासका विश्वव्यापी लक्ष्यहरु कतिवटा रहेका छन् ?
- ❖ १५ औ योजनाको दीर्घकालीन सोच के रहेको छ ?

१७ लक्ष्यहरु
१६९ परिणात्मक लक्ष्यहरु
२३२ विश्वव्यापी लक्ष्यहरु
समृद्ध नेपाल, सुखि नेपाली

The 17 SDGs (शुत्र: गभोस्वशु लैसधाम उअदिजि जपाजशा ल)

- लक्ष्य १- गरीबीको अन्त्य (No Poverty)
- लक्ष्य २ - भोकमरी अन्त्य (Zero Hunger)
- लक्ष्य ३ -स्वस्थ जीवनको सुनिश्चितता (Good Health and Well-being)
- लक्ष्य ४- गुणात्मक शिक्षा (Quality Education)
- लक्ष्य ५ - लैङ्गिक समानता (Gender Equality)
- लक्ष्य ६ - सफा खानेपानी र सरसफाई (Clean Water and Sanitation)
- लक्ष्य ७ - धान्न सकिने र स्वच्छ ऊर्जामा पहुँच (Affordable and Clean Energy)
- लक्ष्य ८- मर्यादित रोजगारी र दिगो आर्थिक वृद्धि, (Decent Work and Economic Growth)
- लक्ष्य ९ - उद्योग, नवीन सिर्जना र पूर्वाधार (Industry, Innovation and Infrastructure)
- लक्ष्य १० - असमानता न्युनीकरण (Reduced Inequality)
- लक्ष्य ११ - दिगो शहरहरु र समुदायहरु (Sustainable Cities and Communities)
- लक्ष्य १२- जिम्मेवारपूर्ण उपभोग र उत्पादन (Responsible Consumption and Production)
- लक्ष्य १३- जलवायु परिवर्तनमा तत्काल पहल गर्ने (Climate Action)

— लक्ष्य १४- पानीमुनिकने जीवन (Life Below Water)
— लक्ष्य १५ -जमिन माथि जीवन (Life on Land)
— लक्ष्य १६ - शान्ति, न्याय र सशक्त संगठन (Peace and Justice Strong Institutions)
— लक्ष्य १७ - लक्ष्य प्राप्तिको लागि साझेदारी (Partnerships to achieve the Goal)

१५ औं योजना/दिर्घकालिन सोच ::: समृद्ध नेपाल, सुखि नेपाली	
समृद्धि (Prosperity) सुत्र:: समाउ	सुख (Happiness) सुत्र:: पम सुन्या स्वस सुसरा
१.१ सर्वसुलभ आधुनिक पूर्वाधार एवम् सघन अन्तर आवद्धता	२.१ परिस्कृत तथा मर्यादित जीवन
१.२ मानव पुजी निर्माण तथा सम्भावनाको पूरक उपयोग	२.२ सुरक्षित र सभ्य र न्यायपूर्ण समाज
१.३ उच्च दिगो उत्पादन र उत्पादकत्व	२.३ स्वस्थ र सन्तुलित पर्यावरण
१.४ उच्च समतामुलक राष्ट्रिय आय	२.४ सुशासन
	२.५ सलव लोकतन्त्र
	२.६ राष्ट्रिय एकता सुरक्षा र सम्मान

- ❖ वि.स २०७९ सम्ममा अतिकम विकासशील मुलुकवाट विकासोन्मुख (विकासशील) मुलुकमा स्तरोन्नती गर्नुपर्ने,
- ❖ वि.स २१०० सम्ममा देशलाई समुन्नत मुलुकको रुपमा पुर्‍याउन लक्ष लिएको।
- ❖ दिर्घकालिन सोच २१०० का प्रमुख लक्षहरू

पन्ध्रौ योजनाको राष्ट्रिय लक्ष (१ वटा)

✓ समृद्ध नेपाल, सुखि नेपाली

पन्ध्रौ योजनाका राष्ट्रिय उद्देश्य (३ वटा)

- ❖ सर्वसुलभ, गुणस्तरीय र आधुनिक पूर्वाधार निर्माण, उत्पादनशील र मर्यादित रोजगारी अभिवृद्धि, उच्च, दिगो र समावेशी आर्थिक वृद्धि तथा गरिबी निवारण गदै समृद्धिको आधार निर्माण गर्नु ।
- ❖ गुणस्तरीय स्वास्थ्य शिक्षा, स्वास्थ्य तथा सन्तुलित वातावरण, सामाजिक न्याय र जवाफदेही सार्वजनिक सेवा कायम गरी संघीय शासन व्यवस्थाको सुदृढीकरण गदै नागरिकलाई यन्त्रादित र परिस्कृत जीवनयापनको अनुभूति गराउनु ।
- ❖ सामाजिक आर्थिक रूपान्तरण तथा स्वाधीन राष्ट्रिय अर्थतन्त्र निर्माण गरि देशको स्वाभिमान, स्वतन्त्रता र राष्ट्रिय हितको संरक्षण गर्नु ।

पन्ध्रौ योजनाका राष्ट्रिय रणनीति

- ❖ तीव्र, दिगो र रोजगारमुलक, आर्थिक वृद्धि गर्ने,
- ❖ सुलभ तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा र शिक्षाको सुनिश्चितता गर्ने,
- ❖ आन्तरिक तथा अन्तरदेशीय आबद्धता एवं दिगो शहर/बस्ती विकास गर्ने,
- ❖ उत्पादन तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने,
- ❖ पूर्ण दिगो, उत्पादनशिल सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण प्रदान गर्ने ,
- ❖ गरिबी निवारण र आर्थिक सामाजिक समानता सहितको न्यायपूर्ण समाज निर्माण गर्ने
- ❖ प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण र परिचालन तथा उत्थानशिलताको विकास गर्ने,
- ❖ सार्वजनिक सेवाको सुदृढीकरण, प्रादेशिक सन्तुलन र राष्ट्रिय एकता सम्बर्द्धन गर्ने ।

योजना सम्बन्धी केही प्रश्नहरू

- ❖ १५ औं योजनाको अवधिमा कति खर्च हुने अनुमान रहेको छ ? ९९ खर्व ५८ अर्व ३३ करोड
- ❖ विगत १० वर्षमा राजश्वको औसत वृद्धिदर कति रहेको छ ? २०.४ प्रतिशत
- ❖ आ.व. २०७४/७५ मा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन र राजश्वको अनुपात कति रहेको छ ? २४.६ प्रतिशत
- ❖ नेपाल कहिले सम्ममा मध्यम आय भएको मुलुकमा स्तरोन्नती गर्दैछ ? -वि.स. २०८७
- ❖ १५ औ योजना अनुसार उत्पादनहिल जनसंख्या कति रहेको छ ? - ५७ प्रतिशत
- ❖ १५ औ योजना अनुसार विदेशमा रहेको उत्पादनशिल जनसंख्या कति रहेको छ ? - ७.३ प्रतिशत
- ❖ १५ औ योजना अनुसार शहरी जनसंख्या कति पुगेको छ ? - ५९.९ प्रतिशत

❖ समग्रमा १४ औ योजनाको समिक्षा, १५ औ योजनाको लक्ष्य र दिर्घकालीन सोचको लक्ष्य						
क्र.स	राष्ट्रिय लक्ष्य, गन्तव्य र सूचक National goals, targets, and indicators	एकाइ Unit	चौधौ योजनाको अन्त्य (आ.व. २०७४/७५) को यथार्थ Status in FY	पाँचौ योजना (आ.व. २०८०/८१ को लक्ष्य) Target for	दिर्घकालिन सोच, २१००(आ.व. २१००/२१०१ को लक्ष्य)	हालको अवस्था Present Status

			2018/19	the FY 2023/24	Target for FY 2043/44	
समृद्धिका राष्ट्रिय लक्ष्य, गन्तव्य र सूचक						
१	उच्च र समतामुलक राष्ट्रिय आय					
१.१	औधोगिक राष्ट्र स्तरको उच्च आय					
१.१.१	आर्थिक वृद्धिदर (आधारभूत मूल्यमा) Economic growth rate (at the basic price)	प्रतिशत	६.८	१०.३	१०.५	Budget अनुसार २०७८/७९=५.८% २०७९/८०=८%
१.१.२	प्रतिव्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय Per capita Gross National Income	अमेरिकी डलर	१,०४७	१,५९५	१२,१००	१३८१ डलर
१.२	गरिवीको अन्त्य End of poverty					
१.२.१	गरिवीको रेखामुनि रहेको जनसंख्या (निरपेक्ष गरिवी) Population under the poverty line (absolute poverty)	प्रतिशत	१८.७	९.५	०	१६.६७
१.३	राष्ट्रिय आम्दानीमा तल्लो ४० प्रतिशत जनसंख्याको हिस्सा					
१.३.१	आम्दानीमा माथिल्लो १० र तल्लो ४० प्रतिशत जनसंख्याको अनुपात (Palma Ratio) अनुपात Ratio of the upper 10 per cent and lower 40 per cent population in income		१.३	१.२५	१.१	
१.३.२	सम्पत्तिमा आधारित जिनी गुणक (Gini coefficient) Gini coefficient based on property	गुणक	०.३१	०.२९	०.२५	
२	मानव पुँजी निर्माण तथा सम्भावनाको पूर्ण उपयोग					
२.१	स्वास्थ्य र लामो आयु भएका नेपाली					
२.१.१	अपेक्षित आयु (जन्म हुँदाको) Life expectancy (at birth)	वर्ष	६९.७	७२	८०	७१.१७
२.१.२	मातृ मृत्युदर (प्रतिलाख जिवित जन्ममा) Maternal mortality rate (at per 100,000 live births)	जना	२३९	९९	२०	
२.१.३	पाँच वर्ष मुनिको बाल मृत्युदर (प्रतिहजार जिवित जन्ममा) Child mortality rate under five years (at per 1,000 live births)	जना	३९	२४	८	२८
२.१.४	किसोरी अवस्थाको प्रजनन (१९ वर्ष मुनी) Adolescent reproduction (Under 19 years)	संख्या	१३	६		
२.२	गुणस्तरीय रोजगारमुलक तथा जीवन उपयोगी शिक्षा प्राप्त नागरिक					
२.२.१	साक्षरता दर (१५ वर्ष माथि) Literacy rate (above 15 years)	प्रतिशत	५८	९५	९९	५८ तर ६ वर्ष माथिको साक्षरता दर =७८
२.२.२	युवा साक्षरता दर (१५ देखि २४ वर्ष) Youth literacy rate (15-24 years)	प्रतिशत	९२	९९	-	८८.६
२.२.३	आधारभूत तह (१ देखि ८ कक्षा सम्म) खुद भर्ना दर Net enrollment rate at the basic level (1-8)	प्रतिशत	९३	९९	-	९५.१
२.२.४	माध्यमिक तह (९ देखि १२ कक्षा सम्म) खुद भर्ना दर Net enrollment rate at the secondary level (9-12)	प्रतिशत	४६	६५	९५	५४.३
२.२.५	उच्च शिक्षामा कुल भर्ना दर Gross enrollment rate at the higher education	प्रतिशत	१२	२२	४०	
२.२.६	काम गर्ने उमेर समूहका प्राविधिक र व्यवसायिक क्षेत्रमा तालिम प्राप्त जनसंख्या Population of working age groups with trainings in technical and professional areas	प्रतिशत	३१	६०		
२.३	उत्पादनशिल र मार्यदित रोजगारी					
२.३.१	श्रम सहभागिता दर (१५ वर्ष माथि) Labor force participation rate (above 15 years)	प्रतिशत	३८.५	४९	७२	३८.५
२.३.२	रोजगारमा औपचारिक क्षेत्रको हिस्सा Share of formal sector in employment	प्रतिशत	३६.५	५०	७०	

३	सर्वशुलभ आधुनिक पूर्वाधार एवं सघन अन्तरआवद्धता					
३.१	सर्वसुलभ, सुरक्षित र आधुनिक यातायात					
३.१.१	सडक घनत्व Road density	किमि/किमि २	०.५५	०.७४		
३.१.२	राष्ट्रिय र प्रादेशिक लोकमार्ग (२ लेनसम्म) National and provincial highways (up to 2 lanes)	कि.मि.	७७९४	२०२००	३३,०००	
३.१.३	राष्ट्रिय लोकमार्ग (२ लेनमाथि , द्रुतमार्ग समेत) National highways (above 2 lanes, including fast tracks)	कि.मि.	९६	११७४	३,०००	
३.१.४	रेलमार्ग Railways	कि.मि.	४२	३४८	२,२००	५६
३.२	पूर्वाधारमा पहुँच र आवद्धता					
३.२.१	३० मिनेट सम्मको दुरीमा यातायात पहुँच भएको परिवार Families with access to transportation within the distance of 30 minutes	प्रतिशत	८२	९५	९९	
३.२.२	विद्युतमा पहुँच प्राप्त परिवार Families with access to electricity	प्रतिशत	८८	१००	१००	९३.०
३.२.३	इन्टरनेट पहुँच प्राप्त जनसंख्या Population with access to internet	प्रतिशत	६५.९	८०	१००	११६.९१ ग्राहक घनत्व
४	उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व					
४.१	अर्थतन्त्रमा क्षेत्रगत योगदान					
४.१.१	प्राथमिक क्षेत्र (कृषि, बन र खानी) Primary sector (agriculture, forest and mines)	प्रतिशत	२७.६	२३	९	२३.९%
४.१.२	द्वितीय क्षेत्र (उत्पादनमूलक उद्योग, विद्युत, ज्ञास र पानी तथा निर्माण) Secondary sector (manufacturing, industries, electricity, gas and water and construction)	प्रतिशत	१४.६	१८.१	३०	
४.१.३	तृतीय क्षेत्र (सेवा) Tertiary sector (service)	प्रतिशत	५७.८	५८.९	६१	
४.२	स्वच्छ उर्जाको उत्पादन तथा उपभोग					
४.२.१	जलविद्युत उत्पादन (जडित क्षमता) Electricity generation (installed capacity) जलविद्युत तथा नविकरणीय उत्पादन (जडित क्षमता)	मेगावाट	१२५०	५८२०	४०,०००	१४
४.२.२	प्रतिव्याक्ति विद्युत उपयोग Per capita electricity consumption	किलोवाट घण्टा	२४५	७००	३५००	
४.३	व्यापार सन्तुलन					
४.३.१	वस्तु तथा सेवाको निर्यात (कुल गृहस्थ उत्पादनको अनुपातमा) Export of goods and services (Ratio with GDP)	अनुपात	९.०	१५.७	-	
४.३.२	वस्तु तथा सेवाको आयात (कुल गृहस्थ उत्पादनको अनुपातमा) Ratio with GDP)	अनुपात	५०.८	५१	-	
४.४	राष्ट्रिय तथा क्षेत्रगत उत्पादकत्व					
४.४.१	श्रम उत्पादकत्व Labor productivity	रु हजारमा	१८४.६	२७६	-	
४.४.२	कृषि उत्पादकत्व (प्रमुख वाली) Agriculture productivity (major crops)	मेट्रिक टन प्रतिहेक्टर	३.१	४	-	
४.४.३	सिंचाईयोग्य भूमिमध्ये वर्षभरि सिंचाई सुविधा पुगेको भूमि Irrigable land with all year-round access to irrigation	प्रतिशत	३३	५०		
४.४.४	प्रतिपर्यटक खर्च Expenditure per tourist (per day)	डलर	४८	१००		४८ डलर १५.५ दिन
सुखका राष्ट्रिय लक्ष्य, गन्तव्य र सूचक						
क्र.स		एकाइ	चौधौ योजनाको अन्त्य (आ.व.)	पाँधौ योजना (आ.व.)	दिर्घकालिन सोच,	हालको अवस्था

	राष्ट्रिय लक्ष्य, गन्तव्य र सूचक National goals, targets, and indicators	Unit	२०७४/७५ को यथार्थ Status in FY 2018/19	२०८०/८१ को लक्ष्य Target for the FY 2023/24	२१००(आ.व. २१००/२१०१ को लक्ष्य) Target for FY 2043/44	Present Status
५	परिस्कृत तथा मर्याति जीवन					
५.१	नागरिक स्वास्थ्यता तथा सन्तुष्टि					
५.१.१	मानव विकास सूचकांक Human Development Index	सूचकांक	०.५७९	०.६२४	०.७६०	०.६०२ (१४२ औं)
५.१.२	नागरिक सन्तुष्टिको अनुभूति सूचकांक Civic Satisfaction Experience index	सूचकांक	४.७	५.१	-	
५.१.३	बहुआयामिक गरिवीमा रहेको जनसंख्या Population under multidimensional poverty	प्रतिशत	२८.६	११.५	३	१७.४
५.१.४	५ वर्ष मुनिका कम तौल भएका बालबालिका Underweight children below five years	प्रतिशत	२७	१५	२	
५.१.५	३० मिनेटको दुरीमा स्वास्थ्य संस्थामा पहुँच भएको घर परिवार Families-households within 30 minutes' distance of access to health centers	प्रतिशत	४९	८०		
५.२	सुरक्षित तथा सुविधासम्पन्न आवास					
५.२.१	सुरक्षित (भवन आचारसंहिताको मापदण्ड अनुसार निर्मित)आवासमा बसोवास गर्ने जनसंख्या Population living in safe housing	प्रतिशत	४०	६०	-	
५.२.३	आधारभूत खानेपान पुगेको जनसंख्या Population with access to basic drinking water facility	प्रतिशत	८९	९९		९३.२३
५.२.३	उच्च मध्यम स्तरको खानेपान सुविधा पुगेको जनसंख्या Population with access to improved drinking water facility	प्रतिशत	२१	४०	९५	२४.६५
५.३	भौतिक तथा आधुनिक सम्पत्ति माथिको समतामुलक पहुँच वा स्वामित्व					
५.३.१	आफ्नै स्वामित्वको आवासमा बसोवास गर्ने परिवार Families living in self-owned housing	प्रतिशत	८५.३	८९	-	
५.३.२	सार्वजनिक धितोपत्रमा लगानि गर्ने जनसंख्या Population investing in securities/bonds	प्रतिशत	४.४	२०	-	
६	सुरक्षित, सभ्य र न्यायपूर्ण समाज					
६.१	विभेद, हिंसा र अपराधमुक्त समाज					
६.१.१	लैंगिक विकास सूचकांक Gender Development Index	सूचकांक	०.८९७	०.९६३	१	
६.१.२	लैंगिक असमानता सूचकांक Gender Inequality Index		०.४७६	०.३९		०.४७९
६.१.३	जीवनकालमा शारीरिक र मानसिक वा यौन हिंसा पीडित महिला Women suffering from physical, psychological or sexual violence in their lifetime	प्रतिशत	२४.४	१३	-	
६.१.४	दर्ता भएका लैंगिक हिंसा लगायतका अपराधका घटना र अनुसन्धानको अनुपात Ratio of investigation to registered incidents of crimes including gender violence	अनुपात	८८.९	१००	-	
६.२	सामाजिक-सांस्कृतिक विविधता					
६.२.१	मातृभाषामा पठन पाठन हुने विद्यालय Schools teaching in the mother tongue	संख्या	२७०	३२४	-	
६.२.२	विश्व सम्पदा सुचिमा सुचिकृत सम्पदा Sites listed in the World Heritage List		१०	१२		
६.३	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण					

६.३.१	आधारभूत सामाजिक सुरक्षामा आवद्ध जनसंख्या Population covered by basic social security	प्रतिशत	१७	६०	१००	
६.३.२	राष्ट्रिय बजेटमा सामाजिक सुरक्षाको खर्च Social security expenditure in the national budget	प्रतिशत	११.७	१३.७	-	
७	स्वस्थ र सन्तुलित पर्यावरण					
७.१	प्रदुषणमुक्त र स्वच्छ वातावरण					
७.१.१	उर्जा उपभोगमा नविकरणीय उर्जा अनुसात Ratio of renewable energy in total energy consumption		७	१२		
७.१.१	वायु प्रदुषणको औषत मात्रा (पि पि एम २.५) Average level of air pollution (PPM 2.5)	माइक्रोग्राम प्रतिघन मिटर	५०	४०	-	
७.२	पर्यावरणिय सन्तुलन र दिगो उपयोग					
७.२.१	बनजंगल घनत्व Forest density	रुख प्रति हेक्टर	४३०	४५०		
७.२.२	काठ उत्पादन Wood production	घनफिट लाख	१९४	३००		
७.३	जलवायु परिवर्तन अनुकूलनशीलता					
७.३.१	अनुकूलन योजना तयार भई कार्यान्वयन भएका स्थानीय तह Local levels that have prepared and implemented the adaptation plan	संख्या	२१७	५५०	-	
८.	सुशासन					
८.१	विधिको शासन					
८.१.१	विधिको शासन सूचकांक Rule of Law Index	सूचकांक	०.५४	०.५८	-	
८.१.२	विश्वव्यापी प्रतिस्पर्धी सूचकांक Global Competitiveness Index	सूचकांक	५१.६	६०		
८.१.३	व्यवसाय सहजीकरण सूचकांक Ease of Doing Business Index	सूचकांक	६३.२	६८		
८.१.४	भ्रमण तथा प्रतिस्पर्धी सूचकांक Travel and Tourism Competitiveness Index	सूचकांक	३.३	३.८		
८.२.२	Settlement of complaints received through "Hello Sarkar"		48.9	98		
८.२.३	Ratio of unregistered (informal) establishments out of total establishments		49.9	10		
८.२.४	Ratio of economic establishments with bookkeeping out of total registered establishments		52	70		
९.	सवल लोकतन्त्र					
९.१.१	निर्वाचनमा मतदाताको सहभागिता Participation of voters in elections	प्रतिशत	६८.६७	७२		
९.१.२	मुद्दा फैसला Case decisions/verdicts	प्रतिशत	५६.५	६०		
९.१.२	फैसला कार्यान्वयन Implementation of decisions/verdicts	प्रतिशत	३९	६०		

(स्रोत : पन्ध्रौँ योजनाको आधारपत्र (आ.व.२०७६/७७-२०८०/८१) (Merged By: Deba Raj Luitel)

- ❖ १५ औँ योजना अनुसार जीवन बिमामा आवद्ध जनसंख्या कति रहेको छ ? १४ प्रतिशत
- ❖ १५ औँ योजनाको अन्त्य सम्ममा सम्पत्तिमा आधारित विमामा आवद्ध जनसंख्या कति पुर्‍याउन लक्ष्य रहेको छ ? ५० प्रतिशत
- ❖ १५ औँ योजनाको अन्त्य सम्ममा जीवन विमा र स्वास्थ्य विमामा आवद्ध जनसंख्या कति पुर्‍याउन लक्ष्य रहेको छ ? १६ प्रतिशत
- ❖ १५ औँ योजनामा निजी क्षेत्रबाट कति लगानी हुने अपेक्षा गरिएको छ ? ५५.६ प्रतिशत
- ❖ १५ औँ योजनाको अवधिभरमा कति वैदेशिक लगानी भएको हुने अपेक्षा गरिएको छ ? रु २६० अर्व
- ❖ १५ औँ योजनाको अवधिभरमा कति विप्रेषण आप्रवाह भएको हुने अपेक्षा गरिएको छ ? रु ५५ खर्व ९२ अर्व
- ❖ १५ औँ योजना अनुसार नेपालमा हाल कति प्रतिशत मानिस कृषि पेशामा आवद्ध छन् ? ६०.४ प्रतिशत
- ❖ हाल नेपालमा कतिवटा नापी तथा मालपोत कार्यालयहरु रहेका छन् ? - १३१ वटा
- ❖ १५ औँ योजनाअनुसार हाल नेपालमा वनक्षेत्र रहेको छ ? - कुल भूभागको ४४.७४ प्रतिशत

- ❖ १५ औं योजना अनुसार हाल नेपालमा: पारिस्थिकीय प्रणाली ११८ वटा, वनस्पति वर्ग ७५ वटा, वनका प्रकार ३५ वटा, वनस्पति प्रजातिका प्रकार ११,९७१ वटा, प्राणी प्रजाति ११,८६१ वटा पहिचान भएका छन्।
- ❖ १५ औं योजनाको आधारपत्र अनुसार हाल नेपालमा: २० वटा संरक्षण क्षेत्र, १० वटा अन्तराष्ट्रिय महत्वका सिमसार क्षेत्र, ११ वटा वनस्पति उद्यान, २२,६०० वटा समुदायिक वन, १० हजारभन्दा बढी अन्य सामुदायिक वन रहेका छन्।
- ❖ नेपालमा भित्रने पर्यटक मध्ये कति पर्यटकले संरक्षित क्षेत्र र सामुदायिक वनको भ्रमण गर्ने गरेका छन्? - ६०% भन्दा बढी
- ❖ १५ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा वनक्षेत्र कति पुर्‍याउन लक्ष्य रहेकोछ? - ४४.७४ प्रतिशत नै कायम राख्ने
- ❖ १५ औं योजना अनुसार हाल कति घरघुरीले आधारभूत स्तरको सरसफाई सुविधा प्राप्त गरिरहेका छन्? - ९८ प्रतिशत
- ❖ १५ औं योजना अनुसार हाल नेपालमा

- ✓ पारिस्थिकीय प्रणाली ११८ वटा,
- ✓ वनस्पति वर्ग ७५ वटा,
- ✓ वनका प्रकार ३५ वटा
- ✓ वनस्पति प्रजातिका प्रकार ११,९७१ वटा
- ✓ प्राणी प्रजाति ११,८६१ वटा पहिचान भएका छन्।

❖ १५ औं योजना अनुसार हाल नेपालमा

- ✓ २० वटा संरक्षण क्षेत्र,
- ✓ १० वटा अन्तराष्ट्रिय महत्वका सिमसार क्षेत्र,
- ✓ ११ वटा वनस्पति उद्यान,
- ✓ २२,६०० वटा समुदायिक वन,
- ✓ १० हजारभन्दा बढी अन्य सामुदायिक वन रहेका छन्।

- ❖ नेपालमा भित्रने पर्यटक मध्ये कति पर्यटकले संरक्षित क्षेत्र र सामुदायिक वनको भ्रमण गर्ने गरेका छन्? - ६०% भन्दा बढी
- ❖ १५ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा वनक्षेत्र कति पुर्‍याउन लक्ष्य रहेकोछ? - ४४.७४ प्रतिशत नै कायम राख्ने
- ❖ १५ औं योजना अनुसार हाल कति घरघुरीले आधारभूत स्तरको सरसफाई सुविधा प्राप्त गरिरहेका छन्? - ९८ प्रतिशत

नमूना प्रश्नहरू

1. What is the target of 15th periodic Plan (FY 2076/77-2080/81) to achieve the average economic growth rate? १५ औं योजना (आ.व. २०७६/७७-२०८०/८१) ले औषत आर्थिक वृद्धिदरलाई कति पुर्‍याउने लक्ष लिएको छ?

A) ६.८% B) १०.३% C) १०.५% D) ७.१%
2. How many US dollars does the 15th periodic Plan (FY 2076/77-2080/81) aim to reach per capita gross national income? १५ औं योजना (आ.व. २०७६/७७-२०८०/८१) ले प्रतिव्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय कति अमेरिकी डलर पुर्‍याउने लक्ष लिएको छ?

A) १२१०० B) १०४७ C) १३६५ D) १५९५
3. What is the targeted aim of Long-term Vision, 2100 (F.Y.2100-2101) to reach Human Development Index? दिर्घकालिन सोच, २१०० (आ.व. २१००/२१०१) ले मानव विकास सूचकांक कति पुर्‍याउने लक्ष लिएको छ?

A) १ (B) ०.५७४ (C) ०.६२४ (D) ०.७६०
4. What was the population below the poverty line by the end of 14th Plan? १४ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा गरिवीको रेखामुनिको जनसंख्या कति रहेको थियो?

A) १८.७% B) २८.६% C) ११% D) १३%
(नोट हाल भनेर सोधेमा १६.६७ टिक लगाउनु होला)
5. What was the population living in multidimensional poverty till the end of 14th plan? १४ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा बहुआयामिक गरिवीमा रहेको जनसंख्या कति रहेको थियो?

A) १८.७% B) २८.६% C) ११% D) १३%
6. What are some of the key factors included in formulation of 15th periodic plan? १५ योजना तर्जुमा गर्दा कुन कुन विषयलाई आधारको रूपमा लिएको छ?

A) Long-term Vision, 2100 दिर्घकालिन सोच २१००
B) Upgradation from Least Developing Countries to Developing Countries by 2079 वि.स २०७९ सम्ममा अतिकम विकासशील मुलुकबाट विकासोन्मुख मुलुकमा स्तरनोती
C) Achieve 17 Sustainable Development Goals by 2087 (2030) वि.स. २०८७ (सन् २०३०) सम्ममा दिगो विकासका १७ लक्ष्यहरु हासिल गर्नुपर्ने
D) माथिका सबै
7. Determine whether the following statements are true or false? तलका भनाई ठीक/बेठीक के हुन्? छुट्याउनुहोस्।

1. GOAL number 1 of SDGs is No Poverty.
2. GOAL number 4 of Quality Education.
(A) 1 र 2 दुवै ठीक (B) 1 र 2 दुवै बेठीक
(C) 1 ठीक र 2 बेठीक (D) 2 ठीक र 1 बेठीक
8. If there are 17 sustainable development goals to be achieved by 2030, what are the quantitative development goals? सन् २०३० सम्ममा पुरा गर्ने दिगो विकासका लक्ष्यहरु १७ वटा छन् भने दिगोविकासका परिमाणत्मक लक्ष्यहरु कति रहेका छन्?

A) १८ B) १६९ C) २३२ D) ३०

9. How much has the Human Development Index reached by the end of the 14th Plan? १४ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा मानवविकास सूचकांक कति पुगेको छ ?

A) ०.९२५ B) ०.९६३ C) ०.५७९ D) ०.६२४

10. What is the target of the Human Development Index by the end of the 15th Plan? १५ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा मानव विकास सूचकांक कति पुर्‍याउने लक्ष्य रहेको छ ?

A) ०.९२५ B) ०.९६३ C) ०.५७९ D) ०.६२४

11. What is the target of Long-term vision, 2100 to reach the Human Development Index by 2100? दिर्घकालिन सोचले वि.स. २१०० सम्ममा मानव विकास सूचकांक कति पुर्‍याउने लक्ष्य रहेको छ ?

A) ०.६२४ B) ०.९६३ C) ०.५७९ D) ०.७६०

12. By the end of the 15th plan, what is the target of the progress of the complaints from the Hello government? १५ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा हेलो सरकारबाट उजुरी फछ्यौटको प्रगति कति प्रतिशत पुर्‍याउने लक्ष्य रहेको छ ?

A) ९७ B) ९८ C) ९९ D) १००

13. What is the maternal mortality rate per lakh live births till the end of 14th Plan? १४ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा प्रतिलाख जिवित जन्ममा मातृ मृत्युदर कति रहेको छ ?

A) ३२९ B) २३९ C) ९९ D) २०

14. What is the target of reducing maternal mortality rate per lakh live births by the end of 15th Plan? १५ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा प्रतिलाख जिवित जन्ममा मातृ मृत्युदर कतिमा भर्ने लक्ष्य रहेको छ ?

A) ३२९ B) २३९ C) ९९ D) २०

15. What is the target of reducing maternal mortality rate per lakh live births by Long-term vision, 2100? दिर्घकालिन सोचले वि.स. २१०० सम्ममा प्रतिलाख जिवित जन्ममा मातृ मृत्युदर कतिमा भर्ने लक्ष्य रहेको छ ?

A) ३२९ B) २३९ C) ९९ D) २०

16. What is the target of reducing unemployment rate by the end of 15th plan? १५ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा बेरोजगारी दर कति प्रतिशतमा भर्ने लक्ष्य रहेको छ ?

A) १८.७ B) ११.४ C) ६ D) ३

17. Determine whether the following statements are true or false? तलका भनाई ठीक/बेठीक के हुन् ? छुट्याउनुहोस् ।

1. १५ औं योजना अनुसार नेपालमा ४४.७४% वनक्षेत्र रहेको छ ।

2. १५ औं योजनाको अन्त्य सम्ममा नेपालमा वनक्षेत्र ४७.४४% पुर्‍याउने लक्ष्य रहेको छ ।

(A) 1 र 2 दुवै ठीक

(B) 1 र 2 दुवै बेठीक

(C) 1 ठीक र 2 बेठीक

(D) 2 ठीक र 1 बेठीक

सफलताको सुभकामना

debrajluitel@gmail.com